

KRAJINA KOLEM NÁS

IGEp01 Integrovaný
společenskovední základ 1

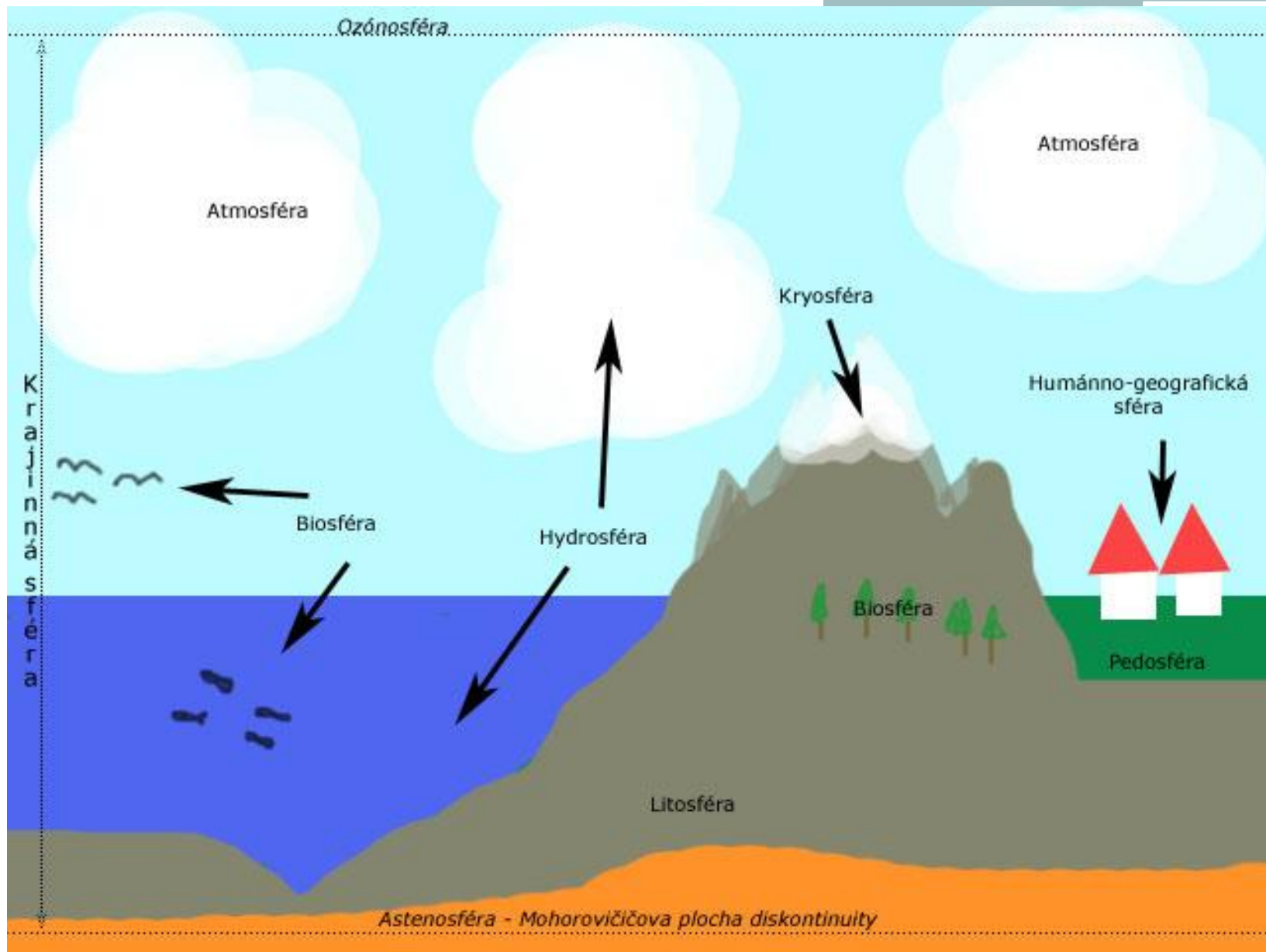
Mgr. Kateřina Gorčíková, Ph.D.
Katedra geografie

Co je krajina?

- **Část zemského povrchu** – má svoji danou polohu na povrchu Země, vzhled a vyznačuje se osobitým vývojem.
- **Část zemského povrchu** s určitým reliéfem, kterou tvoří soubor ekosystému i místa vytvořená člověkem.

Krajina pohledem geografa

- Územní celek zemské souše s určitou geografickou polohou, svými vlastnostmi a vzhledem odlišný od celků okolních.
- Působí v něm přírodní i člověkem podmíněné krajinné procesy.
- **Každá krajina je trojrozměrná – není to jen to, co vidíme na zemském povrchu, ale součástí krajiny i něco nad povrchem a pod povrchem.**

- Soubor všech krajin na zemském povrchu tvoří krajinnou sféru:
 - Fyzicko-geografická sféra - přírodní
 - Socioekonomická sféra – lidská společnost a její výtvořy

Pro žáky ...

- Krajina je všechno to, co vidíme kolem sebe.
- Prostředí bezprostředně kolem nás můžeme nazývat místní krajinou.

Vzhled krajiny

- Určují krajinné složky:
 - Přírodní složky
 - Umělé, kulturní složky - vytvořené člověkem

Typy krajiny

**Člověk v krajině bydlí, pracuje, odpočívá.
Přitom krajinu využívá, přetváří,
obohacuje i ochuzuje, ohrožuje a sám je jí
ohrožován.**

- Přírozená
- Kulturní

Kulturní krajiny

- Přírodní
- Obhospodařovaná
- Obdělávaná
- Příměstská
- Městská

Dále můžeme vymezit:

- Devastovaná / zničená
- Rekultivovaná / umělá krajina

Krajinotvorné prvky

- Člověk svou činností v krajině vytváří významné prvky, které určují ráz krajiny.
 1. Místo s géníem loci – duch místa
 2. Pohledová osa – cesta
 3. Pohledová zábrana – bariéra či překážka bránící ve výhledu
 4. Dominanta – významný prvek v zástavbě
 5. Zanedbané místo – zpustlý a neudržovaný prostor

Příklady krajinotvorných prvků

Pozorování změn v krajině

Člověk krajinu přetváří a mění

Jaké geografické zdroje dat můžeme použít k pozorování změn v krajině?

Která data jsou primární (vlastní) a která sekundární (převzatá)?

Pozorování změn v krajině

- Dvojice fotografií
- Letecké snímky – 50. léta 20. století, dále od r. 2003
- Mapy různého stáří – vojenské mapování / turistické mapy
- Staré obrazy ze zámeckých galerií

Další možnosti:

- Vyprávění pamětníků
- Vlastní pozorování a sběr vlastního materiálu
- Fotosběrný dokument místní krajiny v průběhu školního roku

Doporučená literatura ke studiu:

- Kolečka, J. (2013). *Nauka o krajině. Geografický pohled a východiska*. Praha: Nakladatelství Academia.
- Kolečka, J. (2014). *Nauka o krajině pro studující geografie magisterských učitelských oborů*. Brno: Masarykova univerzita.
- Lokoč, R., & Lokočová, M. (2010). *Vývoj krajiny v České republice*. Brno
- Projekt Krajina za školou: <http://www.krajinazaskolou.cz/>
- Češková, A., & Kvasničková, L. (2010). *Za příběhem krajiny*. Brno: Lipka.
- Kolektiv autorů. (2016). *Krajina nápadů*. Třebíč: Chaloupky, o.p.s.